

УДК 658(075.8)

DOI: 10.30857/2413-0117.2018.6.11

Зорина Я. Шацька

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна
**СУТНІСТЬ ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ПІДПРИЄМНИЦЬКА СТРУКТУРА»
ТА ПІДХОДИ ДО ЇЇ ТРАКТУВАННЯ**

У статті визначено сутність дефініції поняття «підприємницька структура», яке широко використовується у вітчизняних наукових дослідженнях. Узагальнено різні погляди науковців щодо трактування цього поняття. Сформовано сім підходів, що характеризують сутність поняття «підприємницька структура». Відповідно до першого підходу, відбувається ототожнення понять підприємницької структури та підприємства з погляду традиційного розуміння поняття «підприємство». За другим підходом, підприємницька структура розглядається як економічна одиниця. Цей підхід, як і перший, ототожнює поняття «підприємство» та «підприємницька структура», лише акцентуючи увагу на аспекті їх економічної самостійності. За третім підходом, підприємницька структура досліджується як форма комерційного утворення, і так само, як і попередні підходи, прирівнює поняття «підприємство» та «підприємницька структура», фокусуючись на аспекті їх комерційної діяльності та реєстрації як юридичної особи. Четвертий підхід визначає підприємницьку структуру як склад суб'єктів ринкових відносин, що значно розширює погляди на відміну від традиційного розуміння. П'ятий підхід (системний) дає змогу здійснити комплексне вивчення підприємницької структури як складного об'єкта, розглядаючи її як єдину цілісну систему. Прихильники шостого підходу ототожнюють поняття «підприємницька структура» з організаційною структурою підприємства. За сьомим підходом, відбувається ототожнення понять «підприємницька структура» та «бізнес-структура». На основі узагальнення існуючих підходів визначено їх переваги та недоліки до трактування поняття «підприємницька структура». Сформульовано спільні ознаки підприємницької структури, які співпадають з ознаками, притаманними підприємству. Узагальнено певні істотні відмінності між підприємством та підприємницькою структурою, які проявляються в меті діяльності, орієнтації діяльності, організаційній структурі, наявності в структурі представництв та філій, виробничо-технологічній, економічній та організаційній єдності, а також у самостійності балансу. Доведено, що усталений погляд на підприємство як самостійний суб'єкт господарювання та провідну ланку економіки, яка функціонує в зовнішньому середовищі, варто розширити з урахуванням сучасних світових тенденцій еволюційного розвитку підприємств та трансформації їх у підприємницькі структури.

Ключові слова: підприємництво; підприємство; підприємницька структура; структура підприємства; організаційна структура підприємства; підприємницька фірма; бізнес-структура.

Зорина Я. Шацкая

Киевский национальный университет технологий и дизайна, Украина
**СУЩНОСТЬ ДЕФИНИЦИИ ПОНЯТИЯ «ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКАЯ
СТРУКТУРА» И ПОДХОДЫ К ЕЕ ТРАКТОВКЕ**

В статье определена сущность дефиниции понятия «предпринимательская структура», которое широко используется в отечественных научных исследованиях. Обобщены различные взгляды ученых относительно трактовки этого понятия. Сформированы семь подходов, характеризующих сущность понятия «предпринимательская структура». Согласно первому подходу, происходит отождествление понятий предпринимательской структуры и предприятия с точки зрения традиционного понимания

понятия «предприятие». Второй подход рассматривает предпринимательскую структуру как экономическую единицу. Этот подход, как и первый, отождествляет понятия «предприятие» и «предпринимательская структура», акцентируя внимание только на аспекте их экономической самостоятельности. В соответствии с третьим подходом, предпринимательская структура исследуется как форма коммерческого образования. Данный подход, как и предыдущие, уподобляет понятия «предприятие» и «предпринимательская структура», фокусируясь на аспекте их коммерческой деятельности и регистрации как юридического лица. Четвертый подход определяет предпринимательскую структуру как состав субъектов рыночных отношений, что значительно расширяет взгляды в отличие от традиционного понимания. Пятый подход (системный) позволяет осуществить комплексное изучение предпринимательской структуры как сложного объекта с точки зрения ее восприятия как единой целостной системы. Сторонники шестого подхода отождествляют понятие «предпринимательская структура» с организационной структурой предприятия. В рамках седьмого подхода происходит отождествление понятий «предпринимательская структура» и «бизнес-структура». На основе обобщения существующих подходов определены их преимущества и недостатки в отношении трактовки понятия «предпринимательская структура». Сформулированы общие признаки предпринимательской структуры, которые совпадают с признаками, характерными для предприятия. Обобщены существенные различия между предприятием и предпринимательской структурой, которые проявляются в цели деятельности, ориентации деятельности, организационной структуре, наличии в структуре представительств и филиалов, производственно-технологического, экономического и организационного единства, а также в самостоятельности баланса. Доказано, что устоявшийся взгляд на предприятие как самостоятельный субъект хозяйствования и ведущее звено экономики, функционирующей во внешней среде, следует расширить с учетом современных мировых тенденций эволюционного развития предприятий и трансформации их в предпринимательские структуры.

Ключевые слова: предпринимательство; предприятие; предпринимательская структура; структура предприятия; организационная структура предприятия; предпринимательская фирма; бизнес-структура.

Zoryna Ya. Shatska

Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine

IMPLICATIONS OF AN ENTREPRENEURIAL STRUCTURE CONCEPT AND BASIC APPROACHES TO ITS INTERPRETATION

The paper discusses the implications of an entrepreneurial structure concept definitions widely employed within the scope of domestic scientific research along with summarizing a range of different perspectives on this concept interpretations. This study presents seven approaches to capture the essence of the entrepreneurial structure concept. According to the first approach, identification occurs of the concepts of an entrepreneurial structure and an enterprise in the frameworks of the traditional understanding of the latter. The second approach views entrepreneurial structure as a business entity. Both approaches view the notions of entrepreneurial structure and enterprise identically focusing on their economic autonomy. Under the third approach, an entrepreneurial structure is considered as a type of a commercial entity. This approach, like the previous ones, also identifies the concept of an enterprise and entrepreneurial structure, in this case with an emphasis on their commercial activity and registration as a legal entity. The fourth approach suggests the interpretation of an entrepreneurial structure as participants (the subjects) of market relationships, which considerably broadens our understanding against the traditional viewpoint. The fifth (systematic) approach allows for a more comprehensive

study of an entrepreneurial structure as a complex object in terms of its perception as a single integral system. The proponents of the sixth approach identify the entrepreneurial structure concept with the notion of a company organizational structure. In the context of the seventh approach, the identification of the concepts of entrepreneurial structure and a business structure occurs. Based on the above approaches generalization, the findings discuss their benefits and shortcomings as to the interpretation of the concept under study and suggests the common characteristics of an entrepreneurial structure that are inherent to an enterprise, too. The study also revealed the essential differences between the notions of an enterprise and entrepreneurial structure which are manifested in the objectives of their activities, their business focus, organizational structure, the presence of representative offices and affiliated branches in their structure, demonstration of manufacturing, technological, economic and organisational unity as well as their financial autonomy. It is argued that. Conventional understanding of an enterprise as an independent entity and crucial element of the economy operating in the changing external environment should be expanded subject to modern global development trends towards evolutionary transformation of individual enterprises into business structures.

Keywords: *entrepreneurship; enterprise; entrepreneurial structure; business structure; company organizational structure; entrepreneurial firm; business structure.*

Постановка проблеми. Ускладнення динамічного та нестабільного зовнішнього середовища, спричинене глобалізаційними та інтеграційними процесами у світовій економіці, зумовлюють ускладнення зовнішніх і внутрішніх умов господарювання підприємств, спричиняють необхідність пошуку нових шляхів підвищення їх ефективності та конкурентоспроможності. Це визначає необхідність постійної адаптації підприємств до нових умов та їх еволюційного розвитку.

Аналіз останніх публікацій по темі. Серед закордонних та вітчизняних науковців, які у своїх працях досліджують питання підприємництва, слід визначити: А.В. Александрова [1], З.С. Варналія [2], Г.А. Гершанка [3], С.М. Гончарова [6], О.В. Зарічну [8], О.І. Заяць [9], Т.А. Корсун [11], Р.В. Кочубея [12], Н.Б. Кушніра [6], Д.Г. Шишкина [3] та багато інших. Їх праці присвячено розгляду економічних, правових та соціальних аспектів розвитку підприємництва. Незважаючи на велику кількість публікацій з питань підприємництва, питання створення та функціонування підприємницьких структур не досліджувалося. Більшістю дослідників цей термін використовується тільки, як узагальнююче поняття та ототожнюється з поняттям «підприємство». Таким чином, теоретичне обґрунтування проблем створення та функціонування підприємницьких структур в сучасному глобалізованому просторі, значно відстає від потреб практики.

Метою дослідження є узагальнення підходів до трактування сутності дефініції поняття «підприємницька структура» та визначення авторської дефініції.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування.

Термін «підприємницька структура» широко використовується вітчизняними науковцями як узагальнююче поняття. За визначенням однієї частини науковців термін «підприємницька структура» ототожнюється з терміном «підприємство», а інша частина вкладає в це поняття значно ширший зміст. В Україні на законодавчому рівні це поняття не використовується. У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі не сформовано підходів до трактування даного поняття. Тому спершу слід дослідити дефініцію поняття «підприємницька структура» та визначити підходи до його тлумачення.

Узагальнюючі сутність дефініції поняття «підприємницька структура», можна виокремити наступні підходи до трактування даного поняття (рис. 1).

Джерело: авторська розробка.

Рис. 1. Підходи до трактування поняття «підприємницька структура»

Підхід 1. Ототоження понять підприємницька структура та підприємство.

Більшість вітчизняних науковців вважає, що підприємство, функціонуючи в ринковій економіці як суб'єкт підприємницької діяльності, і є підприємницькою структурою [14].

Р.В. Кочубей визначає підприємницьку структуру, як «самостійний суб'єкт господарювання, що утворюється для задоволення потреб суспільства і є організованою сукупністю об'єктів та процесів (управлінських, виробничих, організаційних, інформаційних), що взаємопов'язані й взаємодіють між собою з метою отримання прибутку підприємцем і/або позитивного соціального ефекту» [12, с. 66]. Що частково співпадає з класичним визначенням підприємства. Саме підприємство є самостійним суб'єктом господарювання, який забезпечує виробництво конкурентоспроможної продукції, виконання робіт, надання послуг, які задовольняють потреби споживачів і суспільства. Особливості створення, функціонування та ліквідації підприємств в Україні закріплено в Господарському Кодексі України, в якому визначено, що «підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних або особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної та іншої господарської діяльності» [4].

Тобто термін «підприємство» використовується як синонім до терміна «підприємницька структура». Так, за визначенням Р.Р. Русин-Гриника підприємницька структура «як цілісне утворення може формуватися як одне або кілька підприємств, пов'язаних цілями, методами їх досягнення, технологіями, організаційною структурою управління, апаратом управління тощо, то конкурентоспроможність підприємницької структури залежить від конкурентоспроможності її компонентів (підприємств-учасників)» [17].

На думку А.В. Александрова підприємницька структура – це «певна фізична чи юридична особа, що здійснює на постійній основі самостійну господарську діяльність від свого імені і на власний ризик» [1, с. 54–57]. Що відповідно ї є основною функцією підприємства.

Підхід 2. Підприємницька структура, як економічна одиниця.

Згідно даного підходу науковці розглядають підприємницьку структуру, як самостійно функціонуючу економічну одиницю, ключову ланку економіки. Так, за

визначенням, І.Е. Ткачевої та С.В. Ропотан підприємницька структура – це «самостійно функціонуюча економічна одиниця, діяльність якої підпорядковується законам підприємництва і полягає в постійному пошуку оптимальної форми відповідності ринковим вимогам в конкретний момент розвитку ринку» [16, с. 114–117; 21, с. 98]. Даний підхід, як і перший підхід, ототожнює поняття «підприємство» та «підприємницька структура», лише акцентуючи увагу на аспекті їх економічної самостійності.

Підхід 3. Підприємницька структура, як форма комерційного утворення.

Підприємницька структура, як форма комерційного утворення, здійснює підприємницьку діяльність, з метою отримання прибутку. Така діяльність є юридично оформленою. Так, за визначенням В.М. Кошелева підприємницька структура – це «юридична форма комерційного утворення, що займається від свого імені підприємництвом, тобто отримує прибуток від результатів своєї діяльності» [23].

А.В. Александров додає, що підприємницька структура, як «обособлена, самостійна юридична форма комерційного утворення, здійснює ризикову діяльність, спрямовану на отримання прибутку в результаті використання майна, продажу товарів, виконання робіт та надання послуг» [1, с. 56].

Даний підхід, як і попередні підходи, ототожнює поняття «підприємство» та «підприємницька структура», лише акцентуючи увагу на аспекті їх комерційної діяльності та реєстрації, як юридичної особи.

Підхід 4. Підприємницька структура, як склад суб'єктів ринкових відносин.

Згідно з даним підходом під підприємницькою структурою розуміють певний склад суб'єктів ринкових відносин, метою діяльності яких є одержання підприємницького доходу. За визначенням І.Н. Герчикової підприємницька структура – це «склад суб'єктів ринкових відносин, до складу яких входять лише ті організаційно-господарські одиниці, метою яких є отримання прибутку, як кінцевого результату діяльності» [22]. Г.А. Гершанок, Д.Г. Шишкин уточнюють поняття підприємницька структура, включаючи до таких структур «тільки ті організаційно-господарські одиниці, метою яких є отримання прибутку (підприємницького доходу)», як кінцевого результату діяльності [3, с. 63–69].

Т.В. Корсун зазначає, що підприємницькі структури – це «сукупність відносин між економічними суб'єктами, взаємопов'язаними і взаємодіючими між собою в процесі створення і реалізації інноваційних підприємницьких ідей, які визначають конкурентоспроможність підприємця на ринку» [11]. Такі структури створюються в інноваційній економіці.

Даний підхід базується на необхідності отримання прибутку або підприємницького доходу, як головної меті підприємницьких структур.

Підхід 5. Системний підхід.

Застосування системного підходу дає змогу здійснити комплексне вивчення складного об'єкта – підприємницької структури, як єдиної цілісної системи у нерозривному зв'язку з усіма її складовими елементами. Така структура є самоокупною та самофінансованою системою, яка повинна забезпечити рентабельну діяльність [18].

Л. Кривенко, С. Кривенко підтримують цю думку, вважаючи, що підприємницькі структури слід характеризувати як «системний об'єкт, що володіє такими властивостями, як цілісність, ієрархічність, інтегративність» [13, с. 51–62].

За визначенням Д.А. Глушич та А.В. Орлова підприємницька структура – це така «структура, діяльністю якої є раціональне використання факторів виробництва для створення якісно нового продукту, а також отримання прибутку, використання засобів технічного прогресу, що пов'язано з появою різних ризиків, при цьому відповідальність повністю покладена на економічно самостійних приватних осіб або організацій – творців такої структури» [5].

Закордонні дослідники виділяють два основних підходи до визначення поняття «підприємницька структура»:

Підхід 6. В контексті структури управління підприємством [11].

Згідно даного підходу поняття «підприємницька структура» ототожнюється дослідниками з організаційною структурою підприємства. Це відбувається внаслідок можливості подвійної інтерпретації та розуміння даного терміну, що притаманно українській мові: підприємницька структура – структура підприємства.

На наш погляд ототожнення цих двох понять є недоречним. Слід розрізняти терміни «підприємницька структура» та «структура підприємства» (або «організаційна структура підприємства»). Так, стаття 64 Господарського Кодексу України дає чітке визначення поняття організаційна структура підприємства, як «склад і співвідношення його внутрішніх ланок (цехів, ділянок, відділів, лабораторій та інших підрозділів), що становлять єдиний господарський об'єкт» [4]. Тобто організаційна структура підприємства – це його внутрішня будова. А підприємницька структура – це склад суб'єктів ринкових відносин, метою яких є отримання прибутку, а кожний суб'єкт, що входить до підприємницької структури має свою власну внутрішню будову або організаційну структуру.

Підхід 7. Ототожнення понять «підприємницька структура» та «бізнес-структура» [11].

Слід зазначити, що в Україні поняття «підприємництво» дуже часто ототожнюється з поняттям «бізнес» і вважається словами-синонімами. На думку З.С. Варналія підприємництво – це «особливий тип господарювання, де головним суб'єктом є підприємець, який раціонально поєднує (комбінує) фактори виробництва на інноваційній основі і власній відповідальності, організує і керує виробництвом з метою одержання підприємницького доходу» [2]. Сутністю підприємництва є формування і реалізація нової ідеї, яка може бути впровадженою у вигляді нових технологій, товарі (робіт, послуг) з метою задоволення потреб суспільства. У західних країнах підприємництво розглядається як особливий тип господарювання, в основі якого лежить пошук нових можливостей виробництва товарів і послуг на основі інновацій та уміння залучення ресурсів із найрізноманітніших джерел [15]. Законодавство країни не обмежує види підприємницької діяльності, організаційно-правові форми її функціонування як юридичними, так і фізичними особами, але за умови їх державної реєстрації [10].

Поряд з терміном «підприємництво» використовується загальноекономічний термін «бізнес», що характеризує сферу діяльності господарюючого суб'єкта і його економічних інтересів, справу в тій чи іншій галузі підприємництва, коли за наявності певного ризику досягається намічений комерційний успіх. За визначенням економічного словника бізнес (англ. business) – це «діяльність, спрямована на одержання прибутку шляхом створення, виготовлення та реалізації певної продукції чи надання послуг або справа, заняття, підприємництво, економічна діяльність, спрямовані на отримання прибутку» [7, с. 24].

За визначенням тлумачного словника економіста бізнес – це «ініціативна економічна (виробнича, підприємницька, посередницька) діяльність в умовах ринкової економіки, спрямована на створення власної справи для одержання прибутку шляхом використання своєї праці, власних або запозичених коштів» [6, с. 80].

Згідно з вищезазначеними визначеннями можна зробити висновок, що бізнес є поняттям ширшим, ніж підприємництво, а підприємницька діяльність є частиною бізнесу.

Разом з цим, бізнес може бути підприємницьким. За визначенням Тлумачного словника економіста бізнес підприємницький – це «бізнес, об'єктом діяльності якого може бути виробництво продукції, надання послуг, торгівля, комерційно-посередницька діяльність. Все те, що може задовольнити потреби споживачів і пропонується на ринок для придбання, використання, споживання, з метою одержання підприємницького прибутку» [6, с. 81].

Основою будь-якого бізнесу є так звані бізнес-структури. Бізнес-структури – це структури, які допомагають створити ефективний підприємницький клімат, забезпечити відповідний рівень конкурентоспроможності, задовольнити потреби населення та підняти як економіку регіону, так і держави на відповідний рівень [8, с. 299–301].

Відповідно основу підприємництва становлять підприємницькі структури. За визначенням І.В. Тирпак, В.І. Тирпак, С.А. Жукова підприємницька структура – це «група людей, діяльність яких свідомо координується для досягнення загальних цілей» [20].

Узагальнимо переваги та недоліки вищерозглянутих підходів до визначення поняття «підприємницька структура», що представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Переваги та недоліки підходів до трактування поняття «підприємницька структура»

	Назва підходу	Переваги	Недоліки
1	Ототожнення понять підприємницька структура та підприємство	чітке розуміння місця, ролі та функцій таких структур в економіці; можливість застосування існуючих для підприємств методів дослідження	не враховуються всі функції підприємницьких структур
2	Підприємницька структура, як економічна одиниця		не враховуються всі функції підприємницьких структур, акцентується увага лише на аспекті їх економічної самостійності
3	Підприємницька структура, як форма комерційного утворення		не враховуються всі функції підприємницьких структур, акцентується увага лише на аспекті їх комерційної діяльності та реєстрації, як юридичної особи
4	Підприємницька структура, як склад суб'єктів ринкових відносин	чітке розуміння місця, ролі та функцій таких структур в економіці з точки зору об'єднань підприємств; можливість застосування існуючих для об'єднань підприємств методів дослідження	не враховуються всі функції підприємницьких структур, спрощення мети їх діяльності лише до необхідності отримання прибутку (або підприємницького доходу)
5	Системний підхід	комплексне вивчення складного об'єкта – підприємницької структури, як єдиної цілісної системи у нерозривному зв'язку з усіма її складовими елементами; можливість застосування методів системного аналізу для дослідження підприємницьких структур	недостатність розроблених методів дослідження підприємницьких структур
6	В контексті структури управління підприємством	дослідження будови підприємницької структури	акцент лише на побудові підприємницької структури; не враховується їх функціонування, як складного утворення, у зовнішньому середовищі
7	Ототожнення понять «підприємницька структура» та «бізнес-структура»	спрощення розуміння складних понять	бізнес є поняттям ширшим, ніж підприємництво, а підприємницька діяльність є частиною бізнесу; різна мета діяльності таких структур

Джерело: авторська розробка.

Різномірність підходів до трактування поняття «підприємницька структура» пов'язана з тим, що кожен науковець має власний погляд на це поняття і, відповідно, використовує в певних дослідницьких цілях.

Разом з терміном «підприємницька структура» в науковій літературі вживається термін «підприємницька фірма». Обидва ці терміни розглядаються науковцями, як тотожні поняття. За визначенням технічної енциклопедії підприємницька фірма – це організація, яка заснована і функціонує з метою отримання прибутку для її власників за допомогою пропозиції на ринок товарів і послуг [19].

Основною відмінністю підприємницької фірми від інших структур за визначенням Т.А. Корсун є її «стратегічна орієнтація на вибір місця або об'єкта конкуренції». Метою даної фірми виступає не максимізація прибутку через мінімізацію витрат, а пошук стратегічної переваги на основі продуктових, технологічних їх або організаційних інновацій [11].

На наш погляд, підприємницька фірма – це підприємство, яке перейшло на інноваційний шлях розвитку. В результаті розвитку та укрупнення підприємницька фірма може перетворитися в підприємницьку структуру. Таким чином, підприємницька структура – це добровільна інтеграція самостійно функціонуючих суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм у єдину цілісну складну відкриту систему, що функціонує у глобалізованому середовищі з метою розробки та комерціалізації інноваційної продукції, що підвищує ефективність діяльності та прискорює сталий розвиток суб'єктів господарювання, що утворюють підприємницьку структуру.

Але, як зазначає Т.А. Корсун, далеко не кожне підприємство або фірма можуть називатися підприємницькою структурою, бо «сутність підприємницької структури полягає в тому, що на новоствореному або діючому підприємстві, здатному випускати певну продукцію (роботу або послуги), створюються умови для висування новаторських підприємницьких ідей» [11].

Підприємницька структура, як і звичайне підприємство є самостійно господарюючим суб'єктом, який створений у відповідності до вимог чинного законодавства. Вона визнається юридичною особою лише після проведення державної реєстрації в установленому законом порядку. Деякі ознаки підприємницької структури співпадають з ознаками, притаманними підприємству, а саме:

1. Здійснює діяльність, спрямовану на задоволення потреб суспільства.
2. Має відокремлене майно у своїй власності, що забезпечує матеріально-технічну можливість роботи та економічну самостійність.
3. Відповідає своїм майном за зобов'язаннями перед кредиторами, а в разі невиконання зобов'язань – перед бюджетом.
3. Є юридичною особою, яка виступає у передбачених законом випадках від власного імені, укладає будь-які види цивільно-правових договорів з партнерами, постачальниками та іншими юридичними особами, споживачами продукції.
4. Виступає в ролі позивача та відповідача в арбітражному суді в разі невиконання зобов'язань за договорами та згідно з діючим законодавством.
5. Має власне найменування, торгову марку (бренд), що вказує на його організаційно-правову форму, характер діяльності та відокремлює від інших підприємницьких структур, швидко ідентифікується споживачами.
6. Є самоорганізованою структурою, тобто самостійно забезпечує свій розвиток.
7. Взаємодіє із динамічним зовнішнім середовищем, з якого надходять необхідні для діяльності ресурси та в якому реалізується готова продукція (товари, роботи, послуги).

Незважаючи на багато спільних ознак і тотожність діяльності з діяльністю підприємства, на наш погляд, між підприємством та підприємницькою структурою є певні

істотні відмінності. Узагальнимо відмінності між підприємством та підприємницькою структурою, що представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Відмінності між підприємством та підприємницькою структурою

Ознака	Підприємство	Підприємницька структура
мета діяльності	виробництво продукції (виконання робіт, надання послуг) для задоволення потреб споживачів, а також отримання прибутку	постійне оновлення та виробництво інноваційної продукції та технологій для задоволення потреб споживачів, а також отримання прибутку
орієнтація діяльності	максимізація прибутку	інноваційний розвиток
організаційна структура	проста	відокремлення в організаційній структурі проектних підрозділів та науково-дослідних лабораторій; перехід до структури ТНК
наявність в структурі представництв та філій	представництва та філії підприємства не вважаються юридичними особами	об'єднання підприємств та (або) представництв, які є самостійними юридичними особами
виробничо-технічна єдність	спільність призначення продукції (послуг) та спільність процесів її виробництва	різномірність призначення продукції (послуг) та унікальність процесів її виробництва
економічна єдність	єдність планів, обліку, спільності матеріальних, технічних і фінансових ресурсів, економічних результатів роботи та єдиної системи стимулювання	можлива єдність планів, обліку, спільності ресурсів, економічних результатів роботи та єдиної системи стимулювання, а в разі потреби – відокремлення для досягнення кращих економічних результатів
організаційна єдність	єдиний колектив та апарат управління, спільна мета та відповідальність за результати діяльності	об'єднання підприємств, які підпорядковуються спільній меті та мають спільну відповідальність за результати діяльності
самостійність балансу	має самостійний баланс	кожна господарська одиниця, що входить до підприємницької структури має самостійний баланс. Сукупність балансів господарських одиниць консолідується в загальний баланс підприємницької структури

Джерело: авторська розробка.

Головними істотними відмінностями між підприємством та підприємницькою структурою слід вважати мету діяльності, яка полягає у постійному оновленні та виробництві інноваційної продукції та технологій для задоволення потреб споживачів, а також отримання прибутку та орієнтацію діяльності на інноваційний розвиток.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сформовано сім різних підходів до тлумачення поняття «підприємницька структура». Перші чотири підходи ототожнюють поняття «підприємницька структура» з поняттям «підприємство», акцентуючи увагу лише на

певних особливостях функціонування підприємства. Дослідження підприємницької структури, як складу суб'єктів ринкових відносин та за системного підходу дають змогу їх комплексного аналізу. Виокремлено спільні ознаки між підприємством та підприємницькою структурою, а саме: здійснення діяльності, спрямованої на задоволення потреб суспільства; реєстрація, як юридичної особи; створення власного найменування, бренду; наявність у своїй власності відокремленого майна; відповідність власним майном за зобов'язаннями згідно діючому законодавству; самоорганізована структура, що функціонує та взаємодіє із зовнішнім середовищем. Також виявлено та узагальнено відмінності між підприємством та підприємницькою структурою, які полягають у різній меті та орієнтації діяльності цих суб'єктів; формуванні підприємницькими структурами більш складної організаційної структури з можливим виокремленням в ній представництв та філій; виробничо-технічна, економічна, організаційна єдність та наявність самостійного балансу, що притаманна підприємству, в підприємницькій структурі може бути порушена, що спричинене ускладнення її внутрішньої будови та зв'язків.

Таким чином, сучасний сталий погляд на підприємство, як самостійний суб'єкт господарювання та провідну ланку економіки, що функціонує у динамічному зовнішньому середовищі, слід розширити з урахуванням сучасних світових тенденцій еволюційного розвитку підприємств у глобалізованому просторі та трансформації їх у підприємницькі структури.

References

Література

1. Aleksandrov, A.V. (2011). Predprinimatelskaia struktura: sushchnost i rol v sovremennoi ekonomike [Entrepreneurial structure: the nature and role in the modern economy]. Problemy ekonomiki i menedzhmenta [Problems of Economics and Management], No. 1, P. 54–57 [in Russian].
1. Александров А. В. Предпринимательская структура: сущность и роль в современной экономике / А. В. Александров // Проблемы экономики и менеджмента. – 2011. – № 1. – С. 54–57.
2. Varnalii, Z.S. (2008). Male pidpriemnytstvo: osnovy teorii i praktyky [Small Business: Fundamentals of Theory and Practice]. 4th ed. Kyiv: Znannia, KOO. 302 p. [in Ukrainian].
2. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З. С. Варналій. – 4-те вид., стер. – К.: Знання, КОО, 2008. – 302 с.
3. Gershanok, G.A., Shishkin, D.G. (2012). Znachenie i klassifikatsiia predprinimatelskikh struktur [Value and classification of business structures]. Rossiiskoe predprinimatelstvo [Russian Entrepreneurship], Vol. 13, No. 22, P. 63–69 [in Russian].
3. Гершанок Г. А. Значение и классификация предпринимательских структур / Г. А. Гершанок, Д. Г. Шишкин // Российское предпринимательство. – 2012. – Т. 13. – № 22. – С. 63–69.
4. Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukrainian].
4. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
5. Glushich, D.A., Orlova, A.V. (2017). Ponimanie predprinimatelstva i predprinimatelskikh struktur [Understanding of entrepreneurship and entrepreneurial structures]. X Mezhdunarodnaia studencheskaia nauchnaia konferentsiia Studencheskii nauchnyi forum-2017 [X International Student Scientific Conference Student Scientific Forum-2017]. Retrieved from: <https://files.scienceforum.ru/pdf/2017/39728.pdf> [in Russian].
5. Глушич Д. А. Понимание предпринимательства и предпринимательских структур / Д. А. Глушич, А. В. Орлова // X Международная студенческая научная конференция Студенческий научный форум-2017. – Режим доступа: <https://files.scienceforum.ru/pdf/2017/39728.pdf>.
6. Honcharov, S.M., Kushnir, N.B. (2009). Tlumachnyi slovnyk ekonomista [Dictionary of
6. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста / С. М. Гончаров, Н.

- economics]. Eds. S. M. Honcharov. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. 264 p. [in Ukrainian].
7. Zavadskyi, Y.S., Osovskaya, T.V., Yushkevych, O.O. (2006). *Ekonomichnyi slovnyk* [Economic Dictionary]. Kyiv: Kondor. 351 p. [in Ukrainian].
8. Zarichna, O.V. (2018). *Pidpriemnytskyi biznes, yak chynnyk zabezpechennia konkurentospromozhnosti rehionu* [Entrepreneurship business as a factor in ensuring the competitiveness of the region]. *Marketynh i menedzhment u fokusi vyklykiv novoi ekonomiky* [Marketing and management in the focus of the challenges of the new economy: Materials between the bulletin. sci. pract. conf. (April 26–28, 2018)]. Uzhhorod. P. 299–301 [in Ukrainian].
9. Zaiats, O.I. (2016). *Instylualizatsiia konverhentnykh protsesiv u rehionalnykh torhovelno-ekonomichnykh obiednanniakh* [Institutionalization of convergent processes in regional trade and economic associations: Abstract of thesis for obtaining a scientific degree of the candidate of economic sciences: specialty 08.00.02 – world economy and international economic relations]. Institute of International Relations of Kyiv National Taras Shevchenko University. 21 p. [in Ukrainian].
10. *Pro rozvytok ta derzhavnu pidtrymku maloho i serednoho pidpriemnytstva v Ukraini* [On Development and State Support to Small and Medium-Sized Entrepreneurship in Ukraine: Law of Ukraine dated March 22, 2012 No. 4618-VI]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17> [in Ukrainian].
11. Korsun, T.A. (2010). *Razvitie predprinimatelskikh struktur v usloviakh izmeniaiushcheisia konkurentnoi sredy* [Development of business structures in the conditions of changing competitive environment: the author's abstract of the dissertation of the candidate of economic sciences: specialty 08.00.01 – Economic theory]. Ulan-Ude. Retrieved from: <http://economy-lib.com/razvitie-predprinimatelskikh-struktur-v-usloviyah-izmenyayuscheysya-konkurentnoy-sredy> [in Russian].
12. Kochubei, R.V. (2012). *Soderzhanie poniatia «predprinimatelskaia struktura»* [Content of the notion “entrepreneurial structure”]. *Menedzhment i marketing innovatsii* [Management and marketing of innovations], No. 1, P. 64–68 [in Russian].
- Б. Кушнір; за ред. проф. С. М. Гончарова. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
7. Завадський Й. С. Економічний словник / Й. С. Завадський, Т. В. Осовська, О. О. Юшкевич. – К.: Кондор, 2006. – 351 с.
8. Зарічна О. В. Підприємницький бізнес, як чинник забезпечення конкурентоспроможності регіону / О. В. Зарічна // Маркетинг і менеджмент у фокусі викликів нової економіки: Матеріали між нар. наук.-практ. конф. (26–28 квітня 2018 р.). – Ужгород, 2018. – С. 299–301.
9. Заяць О. І. Інституалізація конвергентних процесів у регіональних торговельно-економічних об'єднаннях: автореф. дис... канд. екон. наук: спеціальність 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини / О. І. Заяць; Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка. – К., 2016. – 21 с.
10. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
11. Корсун Т. А. Развитие предпринимательских структур в условиях изменяющейся конкурентной среды: автореф. дис... канд. екон. наук: специальность 08.00.01 – Экономическая теория / Т. А. Корсун. – Улан-Удэ, 2010. – Режим доступа: <http://economy-lib.com/razvitie-predprinimatelskikh-struktur-v-usloviyah-izmenyayuscheysya-konkurentnoy-sredy>.
12. Кочубей Р. В. Содержание понятия «предпринимательская структура» / Р. В. Кочубей // Менеджмент и маркетинг инноваций. – 2012. – № 1. – С. 64–68.

13. Kryvenko, L., Kryvenko, S. (2014). Orhanizatsiia diialnosti pidpriemnytskykh struktur u konteksti staloho rozvytku [Organization of entrepreneurial structures in the context of sustainable development]. *Visnyk TNEU* [TNEU Bulletin], No. 4, P. 51–62 [in Ukrainian].
14. Nitsenko, V.S. (2014). Mekhanizmy zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemnytskykh struktur ahroprodovolchoi sfery na osnovi intehratsii [Mechanisms for the sustainable development of agribusiness enterprises' structures on the basis of integration]. Retrieved from: https://knau.kharkov.ua/uploads/visn_econom/2014/6/23.pdf [in Ukrainian].
15. Pidpriemnytstvo v Ukraini [Entrepreneurship in Ukraine]. Retrieved from: <https://mukachevo-rada.gov.ua/index.php/tsnap/item/7614-pidpriemnytstvo-vukraini> [in Ukrainian].
16. Ropotan, S.V. (2012). Predprinimatelskie struktury v sisteme ekonomicheskikh otnoshenii [Entrepreneurial structures in the system of economic relations]. *Zhurnal nauchnykh publikatsii aspirantov i doktorov* [Journal of scientific publications of graduate students and doctors], P. 114–117. Retrieved from: <http://jurnal.org/articles/2012/ekon58.html> [in Russian].
17. Rusyn-Hrynyk, R.R. (2017). Vyznachennia ta obgruntuvannia pokaznykiv, yaki kharakteryzuiut konkurentospromozhnist pidpriemnytskykh struktur [Definition and substantiation of indicators that characterize the competitiveness of entrepreneurial structures]. *Ekonomika i suspilstvo* [Economy and Society], No. 12. Retrieved from: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/55.pdf [in Ukrainian].
18. Tekhnicheskii slovar [Technical dictionary]. Vol. 4. Retrieved from: <http://www.ai08.org/index.php/term> [in Russian].
19. Tekhnolohichna entsyklopediia TechTrend [Technological Encyclopedia of TechTrend]. Retrieved from: <http://techtrend.com.ua/index.php?newsid=26004783> [in Ukrainian].
20. Tyrpak, I.V., Tyrpak, V.I., Zhukov, S.A. (2011). Osnovy ekonomiky ta orhanizatsii pidpriemnytstva: navch. posibnyk [Fundamentals of Economics and Entrepreneurship: a tutorial]. Kyiv: Kondor, 2011 [in Ukrainian].
21. Tkacheva, L.E. (2010). Osnovy protsessov upravleniia predprinimatelskimi strukturami [Basics of business management processes]. Moscow: INFRA. 230 p. [in Russian].
13. Кривенко Л. Організація діяльності підприємницьких структур у контексті сталого розвитку / Л. Кривенко, С. Кривенко // Вісник ТНЕУ. – 2014. – № 4. – С. 51–62.
14. Ніценко В. С. Механізми забезпечення сталого розвитку підприємницьких структур агропродовольчої сфери на основі інтеграції [Електронний ресурс] / В. С. Ніценко. – Режим доступу: https://knau.kharkov.ua/uploads/visn_econom/2014/6/23.pdf.
15. Підприємництво в Україні. – Режим доступу: <https://mukachevo-rada.gov.ua/index.php/tsnap/item/7614-pidpriemnytstvo-vukraini>.
16. Ропотан С. В. Предпринимательские структуры в системе экономических отношений [Электронный ресурс] / С. В. Ропотан // Журнал научных публикаций аспирантов и докторов. – 2012. – С. 114–117. – Режим доступу: <http://jurnal.org/articles/2012/ekon58.html>.
17. Русин-Гриник Р. Р. Визначення та обґрунтування показників, які характеризують конкурентоспроможність підприємницьких структур [Електронний ресурс] / Р. Р. Русин-Гриник // Економіка і суспільство. – 2017. – № 12. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/55.pdf.
18. Технический словарь. Том IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ai08.org/index.php/term>.
19. Технологічна енциклопедія TechTrend [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://techtrend.com.ua/index.php?newsid=26004783>.
20. Тирпак І. В. Основи економіки та організації підприємництва: навч. посібник / І. В. Тирпак, В. І. Тирпак, С. А. Жуков. – К.: Кондор, 2011.
21. Ткачева Л. Е. Основы процессов управления предпринимательскими структурами / Л. Е. Ткачева. – М.: ИНФРА, 2010. – 230 с.

22. Gerchikova, I.N. (2007). Menedzhment: uchebnik dlia vuzov [Management: a textbook for high schools]. 4th ed. Moscow: IuNITI. 499 p. [in Russian].
22. Герчикова И. Н. Менеджмент: учебник для вузов / И. Н. Герчикова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ, 2007. – 499 с.
23. Koshelev, V.M., Kostina, R.V. (2000). Organizatsiia i funkcionirovanie informatcionno-konsultatsionnoi sluzhby dlia agrarnykh proizvoditelei [Organization and operation of information and consulting services for agricultural producers]. Moscow: Publisher МТАА, Retrieved from: <http://www.ftsnt.ru/Distlmg/content.html> [in Russian].
23. Кошелев В. М. Организация и функционирование информационно-консультационной службы для аграрных производителей [Электронный ресурс] / В. М. Кошелев, Р. В. Костина. – М.: Изд-во МТАА, 2000. – Режим доступа: www.ftsnt.ru/Distlmg/content.html.